

Baptistengemeente Dordrecht

Ontvang een rustdag

Ex. 20: 8-11

⁸Houd de sabbat in ere, het is een heilige dag. ⁹Zes dagen lang kunt u werken en al uw arbeid verrichten, ¹⁰maar de zevende dag is een rustdag, die gewijd is aan de HEER, uw God; dan mag u niet werken. Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen, voor uw vee, en ook voor vreemdelingen die bij u in de stad wonen. ¹¹Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte hij. Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en heilig verklaard.

Marc. 2: 23-28

²³Eens liep Jezus op een sabbat tussen de korenvelden door. Zijn leerlingen gingen de velden in en begonnen aren te plukken. ²⁴'Kijk eens!' zeiden de Farizeeën tegen hem. 'Waarom doen ze iets dat op sabbat niet mag?' ²⁵Maar hij antwoordde: 'Hebt u dan nooit gelezen wat David deed toen hij en zijn metgezellen gebrek leden en honger hadden? ²⁶Hij ging het huis van God binnen -Abjatar was toen hogepriester- en at van de toonbroden, waarvan alleen de priesters mogen eten. En hij gaf ze ook aan zijn mannen te eten.' ²⁷En hij voegde eraan toe: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; ²⁸en dus is de Mensenzoon ook heer en meester over de sabbat.'

De betekenis van de sabbat

Waar staat de sabbat voor? Letterlijk betekent sabbat: rustdag. Dat kan op verschillende manieren worden uitgelegd.

In Ex. 20 wordt verwezen naar de zevende dag van de schepping. In Gen. 2:3 lezen we hoe God de zevende dag zegende en heilig verklaarde. De zevende dag als rustdag wil niet zeggen dat God moe was en daarom stopte met werken. Nee, God had juist de wereld geschapen om deze dag mogelijk te maken. De sabbat is *the feast of creation* om met Franz Rosenzweig te spreken. Op deze dag ontmoeten mens en God elkaar.

In Deutr. 5 legt Mozes nadruk op een ander aspect van de sabbat. Niemand zal op deze dag werken. Israël is slaaf in Egypte geweest, daar werkte men 18 uur per dag, zeven dagen in de week. Daarvoor

is de mens niet bedoeld. God heeft de mens niet geschapen om door te rennen tot hij er bij neer valt. De sabbat geeft rust aan mens en dier. Het sabbatsjaar (om de 7 jaar) en het jubeljaar (7x7 jaar) verandert de structuur van het samenleven. Een derde aspect ligt in het houden van de sabbat. Het is de opdracht die klinkt in Ex. 31: 16-17. De sabbat is symbool geworden voor Gods relatie met Israël. Door het houden van de sabbat liet Israël zien dat ze Gods volk waren. Op het moment dat de tempel verwoest werd, op het moment dat het volk uit het land werd verdreven, werd de sabbat alleen maar belangrijker. Het houden van de sabbat was trouw blijven aan Gods verbond.

Sabbat en zondag

Vaak is de sabbat en de zondag door elkaar gebruikt. Voor de puriteinen uit de 17^e eeuw waren ze exact hetzelfde. Toch is er een essentieel verschil en dat heeft gevolgen hoe je met de sabbat omgaat.

Simpel gezegd, de sabbat is de laatste dag van de week, de zondag is de eerste. De sabbat gaat over de schepping, de zondag over de her-schepping. De zondag verwijst naar de eerste dag van de week, namelijk de dag waarop Jezus Christus opstond. Dat was de dag dat de eerste christenen bij elkaar kwamen.

Al in de eerste eeuw ontstond er een discussie of christenen zich ook aan de sabbat moesten houden. Het antwoord was vrij helder. De Joodse christenen hielden zich

ook aan de geboden van het oude testament. De sabbat hoorde daar bij. De christenen uit de heidenen hoefde zich niet aan de Joods rituelen te houden (Hand. 15). *Met Jezus is de wet vervuld. Laat je niet een nieuw slavenjuk opleggen....* (Gal. 5:1). Met name Paulus wordt erg fel als hij verwijt dat sommige mensen bepaalde dagen hoger inschatten dan andere dagen (Koll. 2: 16-17). Uiteindelijk hakte keizer Constantijn in 321 de knoop definitief door en maakte van zondag de vaste rustdag van de week. Overigens hield hij wel de Romeinse naam aan: de dag van de zon. De zondag is zo een punt geworden waarop het Joodse geloof en de christelijke leer zich verder van elkaar verwijderden.

Liedjes

Paul de Leeuw: *De zondag*
 Matthijn Buwalda: *Bijna niet
 meer aan Jezus toe*

Niet het Joodse volk bewaart de sabbat, maar de sabbat bewaart het Joodse volk.
 (Achad Haan)

De sabbat nodigt ons uit, om uit ons gewone patroon te stappen en de gebaande wegen te verlaten.
 (André Chouraqui)

De sabbat is het kostbaarste geschenk dat de mensheid uit de schatkamer van God heeft ontvangen.
 (Abraham Heschel)

De sabbat heiligen is geen vorm van ascese, maar samen vieren.
 (Abraham Heschel)

Christenen horen feesten uit de Bijbel, zoals de wekelijkse sjabbat, Pesach en het Loofhuttenfeest, niet te vieren. Die feesten zijn gegeven aan het Joodse volk, als heidenvolkeren moeten we ons niet bezondigen aan de Sjabbat.
 (Ruben Ridderhof, Christenen voor Israël)

tien geboden

- 1 Laat in alles zien dat ik je enige God ben
- 2 Creëer geen nep goden
- 3 Misbruik mijn naam niet
- 4 Ontvang de rustdag als mijn geschenk
- 5 Heb respect voor je ouders
- 6 Vermoord niemand in woorden of daden
- 7 Pleeg geen overspel
- 8 Eigen je niets toe dat van een ander is
- 9 Laten je woorden echt zijn
- 10 Begeer niet iets dat een ander heeft

verdieping

Profeten over sabbat:

Jes. 56: 1-8
 Jes. 58: 13-14
 Jer. 17: 19-27

Paulus over feestdagen:

Rom. 14: 5-6
 Gal. 4: 10-11
 Koll. 2: 16-17

Leren van de sabbat

De sabbat zet de wereld in het juiste perspectief. In de loop der tijd hebben de rabbijnen de verplichting tot sabbatsrust uitgewerkt in 39 hoofdcategorieën en eindeloos veel kleine aanwijzingen. Soms is dat helemaal doorgeschoten. Jezus brengt de mensen terug bij de kern: *De sabbat is er voor de mens en niet andersom*. Wat kunnen we leren van de sabbat?

Centraal staat dat het in deze wereld niet gaat om het werken: De zondag als rustdag zodat we er vervolgens extra hard tegen aan kunnen gaan. Nee, centraal staat de ontmoeting met God. Zoals God wandelde door de hof en Adam en Eva wilde ontmoeten zo mogen wij als kleine mensen onze hemelse Vader ontmoeten. God heeft ons niet geschapen om als afgejakkerde

wezens op de bank neer te ploffen tot de volgende dag begint. Dr. Becking noemt zijn boekje over de sabbat dan ook: *Blijf bij uw bevrijder*. Dat is een algemeen principe dat voor alle mensen geldt.

De sabbat betekende voor Israël dat men ook tijd had voor elkaar. In Israël zocht men elkaar juist op de sabbat op. Dan was er een maaltijd. Dan waren er schriftlezingen en gebeden. Op zulke momenten deelde men dat men samen het volk van God was. De eerste christenen moesten een weg zoeken om hun geloof gestalte te geven. Dat ging niet vanzelf. *Verzuim de onderlinge samenkomsten niet*, schrijft de schrijver van de hebreënbrieff. Geloof geeft verbondenheid. In dat opzicht kan de invulling van de

sabbat ons veel leren. Last but not least, de sabbat bepaalt ons ook bij de diepere laag in de wereld. We zijn er als mensheid erg goed in geworden de volledige schepping uit te putten. De sabbat geeft rust op een vaste tijd. Om de zeven jaar bleef het land in het sabbatsjaar braak liggen om op adem te komen. Om de 49 jaar was er een reset van de maatschappij, een jubeljaar, zodat mensen niet zouden verarmen. Misschien dat de huidige coronacrisis wel een natuurlijke reset is van een wereld die is doorgeschoten. Gunnen wij de schepping nog de rust? De schepping is niet gegeven om uit te putten, de schepping is gemaakt om God de eer te geven.

Wat kan wel en wat niet op de zondag

De Nederlandse zondagsheiliging van een tiental jaren terug verbaasde veel mensen uit het buitenland. Alle winkels waren dicht en sportclubs wilden niet op zondag spelen. Karl Barth verbaasde zich over een rigide christelijke cultuur. Ergens schrijft hij vol verbazing over een *christelijke* geitenfokvereniging en hij vraagt zich af of die rare Nederlanders niet volledig zijn doorgeslagen. Voor veel mensen betekende de versoepeling van de zondagsregels een

verademing. Tegelijk, waar ligt de grens? Is de zondag nog anders dan de rest van de week? De grote kunst is om de zondag niet negatief, maar positief in te kleuren. Niet nadruk leggen op wat niet mag, maar juist op wat wel de bedoeling is. Als je uitgaat dat God een relatie met je wil en dat God met ons onderweg is, hoe kunnen we de zondag dan invulling geven?

vragen

- 1 Hoe beleef jij de zondag? Is deze dag anders dan andere dagen van de week? Waarin merk je dat?
- 2 Zijn er grenzen in wat je doet op zondag? (uitgaan, winkelen, concerten, etc.) Wat bepaalt of je iets wel of niet doet?
- 3 Zijn de sabbat en de zondag hetzelfde? Waarom werd er in de bijbel zoveel nadruk op het houden van de sabbat gelegd? Hoe benaderde Jezus de sabbat?
- 4 Hoe komt het dat mensen tegenwoordig zo druk zijn? Waar vind je zelf rust? Welke rol speelt God daarbij?
- 5 Vind je dat naar de kerk gaan deel uitmaakt van de zondag? Hoe ga je daar in deze coronatijd mee om?